

Mesečni izveštaj o informacijskog poremećaja Januar 2024

Februar 2024

Action for
Democratic Society
hibrid.info

Mesečni izveštaj o informacijskog poremećaja Januar 2024

Izdavač: ADS/hibrid.info

Priština, februar 2024

© Sva prava su rezervisana od strane ADS/hibrit.info. Prava intelektualne svojine su zaštićena Zakonom br. 04/L-065 o autorskom i srodnom pravu i Zakonom br. 05/L-047 o izmenama i dopunama Zakona br. 04/L-065 o autorskom i srodnom pravu.

Nijedan deo ovog izdanja se ne može reprodukovati, čuvati u elektronskim sistemima ili prenositi u bilo kojoj formi ili bilo kojim sredstvom, bilo mehanički, fotokopiranjem, snimanjem ili na neki drugi način bez prethodnog pismenog odobrenja izdavača.

Ovaj izveštaj je objavio Action for Democratic Society (ADS) u sklopu projekta “Promovisanje objektivnog novinarstva i borbe protiv dezinformacije”, a koji je podržan od strane National Endowment for Democracy (NED).

Sadržaj dokumenta je odgovornost ADS-a i ni na koji način se ne može smatrati da odražava stav NED-a.

Projekat finansiraju:

Projekat realizuju:

Sadržaja

Kategorije ocenjivanja lošeg informisanja

Teme koje se koriste za stvaranje i prenošenje sadržaja lošeg informisanja

Vrste oblasti

Vrste izdavača

Klasifikacija medijskih objava na albanskom i srpskom jeziku

Ličnosti i institucije o kojima se najviše govorilo

Provera i procena iskaza

01. 02. 03. 04. 05. 07. 08.

Uvod

Ovaj sažeti i opisni izveštaj, prvi te vrste na Kosovu do sada, odražava stanje informisanja (dezinformisanja) tokom januara 2023. godine na osnovu podataka koje je obezbedila platforma za proveru činjenica – hibrid.info. Format ovog izveštaja je prvi i jedini te vrste. Prati i prikazuje stanje za period od mesec dana, a ovo je devetnaesti mesečni izveštaj koji je do sada objavljen.

Ovaj izveštaj je osmišljen od strane platforme za proveru činjenica hibrid.info, deo kosovske nevladine organizacije „ Action for Democratic Society” (ADS) i podržan je od strane američke fondacije „National Endowment for Democracy” (NED) u okviru projekta „Promovisanje objektivnog novinarstva i borbe protiv dezinformacije“.

Ovaj monitoring izveštaj daje pregled oblika medijskog informisanja o događajima na Kosovu i oko njega. U nastavku ovog izveštaja predstavljene su neke figure (grafikoni) iz baze podataka hibrid.info, podeljene kroz nekoliko kategorija procene koje su deo metodologije za proveru činjenica ove platforme.

Izveštaj tretira 8 uporednih kategorija podataka, sa ciljem da pruži objektivnije pojašnjenje stanja informisanja i da objasni tendencije lošeg informisanja za ovaj period praćenja.

Kategorije praćenja su:

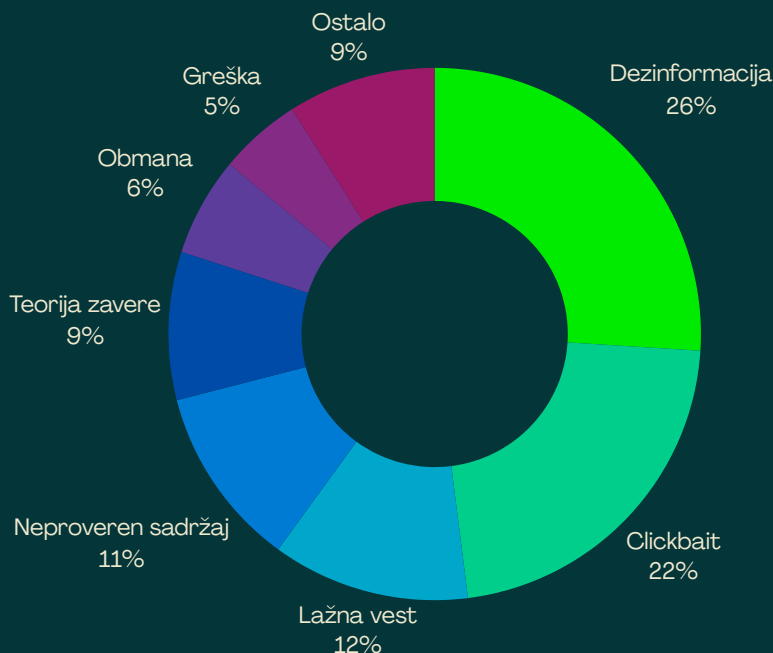
- Procene članaka lošeg informisanja
- Teme koje se koriste za stvaranje i prenošenje sadržaja lošeg informisanja
- Oblasti u kojima se stvaraju i prenose članci lošeg informisanja
- Institucije i ličnosti pomenute u člancima lošeg informisanja
- Vrste medija koji su stvarali i prenosili sadržaj lošeg informisanja
- Kategorizacija medija na albanskom i srpskom jeziku koji su stvarali i prenosili sadržaje lošeg informisanja
- Vrste objavljivača na društvenim medijima koji su stvarali i prenosili sadržaj lošeg informisanja
- Provera i procena iskaza

Sadržaj kojim su se bavili istraživači hibrid.info i koji je poslužio za izradu ovog izveštaja je uglavnom onaj koji je objavljen na albanskom i srpskom jeziku.

Kategorije ocenjivanja lošeg informisanja

GLAVNE KATEGORIJE

Ovde su glavne kategorije koje su navedene prema kategoriji za procenu

Na osnovu praćenja 65 sadržaja lošeg informisanja obrađenih tokom januara 2024. godine, dezinformacije su dominirale u pogledu trendova sadržaja lošeg informisanja koje objavljuju različiti mediji i izdavači.

Dok su tokom decembra prošle godine (2023.) lažne vesti preovladavale kao rezultat njihovog objavljivanja na društvenom mediju TikTok-u u vezi sa naoružavanjem KSB-a. U januaru 2024. godine dezinformacije kao kategorija zauzimaju prvo mesto. Dezinformacije o raznim društvenim temama, uključujući i one o masovnom odlasku stanovništva nakon liberalizacije viza, dovele su do toga da se ova kategorija plasira na prvom mestu sa 26%.

Nakon dezinformacija slede „clickbait“ članci kao najčešći oblik lošeg informisanja sa informativnih portala (medija). Clickbait članci imaju skoro isti procenat u odnosu na mesec decembar prošle godine (2023.), iako su u ovom mesecu rangirani kao drugi, za razliku od prošlog meseca kada su bili treći.

U međuvremenu, na trećem mestu su lažne vesti sa 12% kao rezultat smanjenja lažnog sadržaja o naoružanju KBS-a objavljenog na društvenom mediju TikTok-u, što je uticalo da ova kategorija procene bude prva u decembru prošle godine.

30% članaka lošeg informisanja koji su obrađeni dobilo je ocenu “dezinformacija”.

Analiza vrsta ocenjivanja

1.1

01. Dezinformacija

Značajan deo dezinformacija objavljen je iz oblasti društva i bezbednosti. Ove dezinformacije objavljene su na društvenim medijima (14%), pravim medijima (9%) i sumnjivim portalima (3%). Sadržaji koji su ocenjeni kao dezinformacije i koji su objavljeni u pravim medijima, sumnjivim portalima i društvenim medijima na albanskom jeziku uglavnom su se doticali različitih društvenih, političkih i bezbednosnih tema, među kojima su i tvrdnje o zapošljavanju u Švajcarskoj, zabrani dinara, naoružanju KBS-a i ostalo. U međuvremenu, sadržaji koji su objavljeni u pravim medijima na srpskom jeziku doticali su se teme masovnog odlaska stanovništva sa Kosova nakon liberalizacije viza, dezinformišući da je veliki broj stanovništva otišao i da je počeo egzodus na Kosovo.

03. Lažna vest

Ove lažne sadržaje objavile su sumnjive stranice i nalozi na društvenim medijima i portalima na albanskom jeziku iz oblasti bezbednosti i društva. Objavljene su lažne tvrdnje o dodeli finansijskih sredstava od strane Vlade, lažne tvrdnje vezane za zapošljavanje u Švajcarskoj, o sastanku premijera Kurtija i predsednika Turske Erdogana, kao i o ratu na Kosovu.

05. Teorija zavere

Sadržaji koji se obrađuju i vrednuju kao teorije zavere objavljeni su uglavnom iz oblasti društva. Ovi sadržaji su objavljeni na albanskom i srpskom jeziku u pravim medijima i nalogima i stranicama društvenih medija. Dok je u pravim medijima objavljen sadržaj na srpskom jeziku, uključujući i neosnovane tvrdnje Kancelarije za Kosovo u Vladi Srbije, koja pljačku ili razne incidente u naseljima sa srpskom većinom tumači kao tendenciju proterivanja Srba iz njihova naselja na Kosovu. Dok su na albanskom jeziku objavljivane teorije zavere vezane za lažne tvrdnje da su dela poput otmice dece i satanističkih rituala vršena u tunelu sinagoge u Njujorku i neosnovane tvrdnje o ratu na Kosovu i u Bosni tokom meseca februara.

02. Clickbait

Sve sadržaje ocenjene kao „clickbait“ članci objavili su izdavači (pravi mediji, sumnjivi portalima i društveni mediji) na albanskom jeziku. Jedan značajan deo njih je objavljen iz oblasti društva i crne hronike. Sadržaj iz crne hronike doticao se tragičnih tema, uključujući razne smrti i ubistva, ali koja se nisu dogodila na Kosovu što se ne otkriva u naslovima članaka. Dok su se oni iz oblasti društva bavili temom masovnog odlaska stanovništva nakon liberalizacije viza, cenom peleta i drva, dodelom finansijskih sredstava od strane Vlade i povećanjem cene zakupa stanova.

04. Neproveren sadržaj

Gotovo sav neproveren sadržaj objavljen je na društvenim medijima od strane izdavača na albanskom i srpskom jeziku. Uglavnom su preovladavali sadržaji iz oblasti društva i bezbednosti, ali nije nedostajalo sadržaja iz oblasti politike i sporta. U okviru ovih sadržaja objavljene su neproverene slike sa tvrdnjom da predstavljaju situaciju iz sukoba između Izraela i Hamasa, naoružavanje KBS-a, fotografije Pape stvorene veštačkom inteligencijom, itd.

06. Obmana

Sav lažni sadržaj je objavljen na društvenim medijima sa naloga i stranica na albanskom jeziku. U okviru ovih sadržaja objavljene su montirane slike hodže Šefćeta Krasnićija iz oblasti društva i iz oblasti bezbednosti fotografija švedskog vojnika sa tvrdnjom da je pripadnik KBS-a. Objavljeni su i lažni sadržaji sa tvrdnjama o davanju kredita i oceni kupaca, kao i mogućnosti poboljšanja poslovnog naloga korisnika.

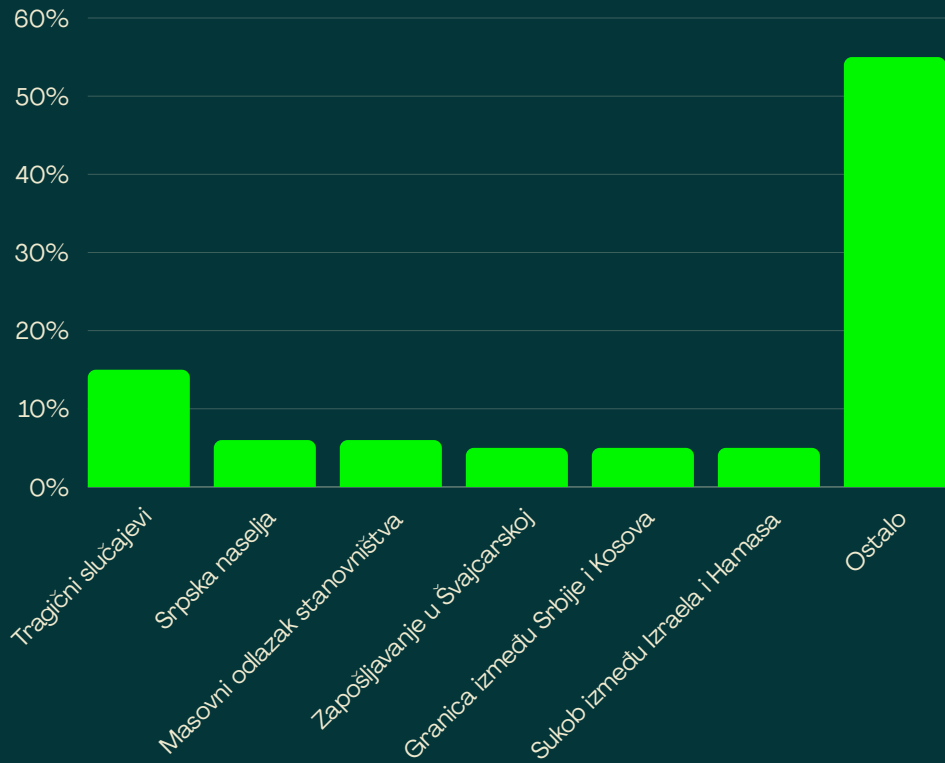
Ostali članci sa sadržajem lošeg informisanja ocenjeni su u kategorijama: Greška, Clickbait/ Dezinformacija, Manipulacija činjenicama/ Dezinformacija, Clickbait/ Manipulacija činjenicama i Neproveren sadržaj/ Greška.

Teme koje se koriste za stvaranje i prenošenje sadržaja lošeg informisanja

2

GLAVNE KATEGORIJE

Ovde su glavne kategorije koje su navedene prema temama

Glavna tema koja je preovladavala u sadržaju koji je obrađen tokom januara 2024. godine su različiti tragični slučajevi (smrt, ubistvo). Smanjenje sadržaja vezanih za sukob između Izraela i Hamasa i naoružavanje KBS-a, koje je dominiralo u prethodna dva meseca (novembar, decembar 2023. godine), učinilo je da se različiti sadržaji sa temom „tragični slučajevi“, uključujući smrt i razna ubistva, vrate na vrh tema lošeg informisanja.

Tokom januara, srpski mediji su objavili sadržaje lošeg informisanja u vezi sa nekoliko incidenata u naseljima sa srpskom većinom. Ove incidente Kancelarija za Kosovo u Vladi Srbije pogrešno je protumačila kao tendenciju da se Srbi proteraju iz njihovih naselja, iako za to nisu iznete činjenice, a nije poznata ni svrha i počinioci zločina. Ovo je uticalo da se ova tema nađe na drugom mestu ovog meseca.

Od 1. januara je građanima Republike Kosovo dozvoljeno da se kreću bez viza u zemlje šengenske zone, a počele su da se objavljuju dezinformacije u vezi sa masovnim odlaskom stanovništva. Clickbait sadržaji i dezinformacije o broju onih koji su putovali sa Kosova objavljeni su u stvarnim i društvenim medijima bez davanja informacija u naslovu ili čak u sadržaju o čemu se konkretno radi. Kao rezultat ovog sadržaja lošeg informisanja ova tema je rangirana na trećem mestu tokom januara 2024. godine.

Pored ovih tema, tokom januara meseca bilo je i lošeg informisanja vezanih za teme kao što su: zapošljavanje u Švajcarskoj, vojni manevri na kosovsko-srpskoj granici, sukob između Izraela i Hamasa, naoružavanje KBS-a i druge teme.

45% glavnih tema odnosi se na tragične slučajeve u raznim okolnostima, incidente u srpskim naseljima, masivni odlazak stanovništva, zapošljavanje u Švajcarskoj, vojne manevrena kosovsko - srpskoj granici i sukob između Izraela i Hamasa.

Analiza ocene činjenica prema temama

2.1

U nastavku su analizirane četiri glavne teme kojima se bave mediji i različiti izdavači u sažetom obliku prema merenjima platforme hibrid.info kroz metodologiju provere činjenica.

01. Tragični slučajevi (smrt, ubistvo)

Sve dezinformacije iz ove teme objavljene su na informativnim portalima (12%) i društvenim medijima (3%) iz oblasti crne hronike. Jedan značajan broj njih je ocenjen kao „clickbait“ članci, ali postoje i ocene clickbait/manipulacija činjenicama, dezinformacija i neproverenog sadržaja/greška. Članci u okviru ove teme lošeg informisanja bavili su se tragičnim slučajevima kao što su smrt, ubistva, nesreće i katastrofe pod različitim okolnostima i za koje se mesto događaja ne otkriva u njihovim naslovima sa ciljem da podstaknu da čitaoci kliknu na tu vest.

03. Masovni odlazak stanovništva

Gotovo sav sadržaj lošeg informisanja u vezi sa ovom društvenom temom objavljen je u stvarnim medijima i stranicama društvenih medija na albanskom jeziku i pravim medijima na srpskom jeziku. Dok su sadržaji na albanskom jeziku ocenjeni kao „clickbait“, oni na srpskom jeziku ocenjeni su kao dezinformacije. Loše informisanje na albanskom jeziku uglavnom se odnosilo na podatke o putnicima sa aerodroma, gde su iskorišćeni naslovi ili fotografije bili obmanjujući. Dok su na srpskom jeziku objavljene dezinformacije da je počeo masovni odlazak stanovništva sa Kosova, a da je Kosovo napustilo 10 hiljada radnika iz gastronomskog sektora.

02. Srpska naselja

Sadržaji lošeg informisanja u vezi sa incidentima u srpskim naseljima ocenjeni su kao teorija zavere i objavljeni su u medijima na srpskom jeziku na osnovu saopštenja Kancelarije za Kosovo u Vladi Srbije. Svi ovi sadržaji bili su iz oblasti društva, gde pljačke ili incidente u srpskim naseljima, Kancelarija tumači bez činjenica kao akciju preduzetu sa ciljem proterivanja Srba, iako nisu poznati počinioci i njihova svrha.

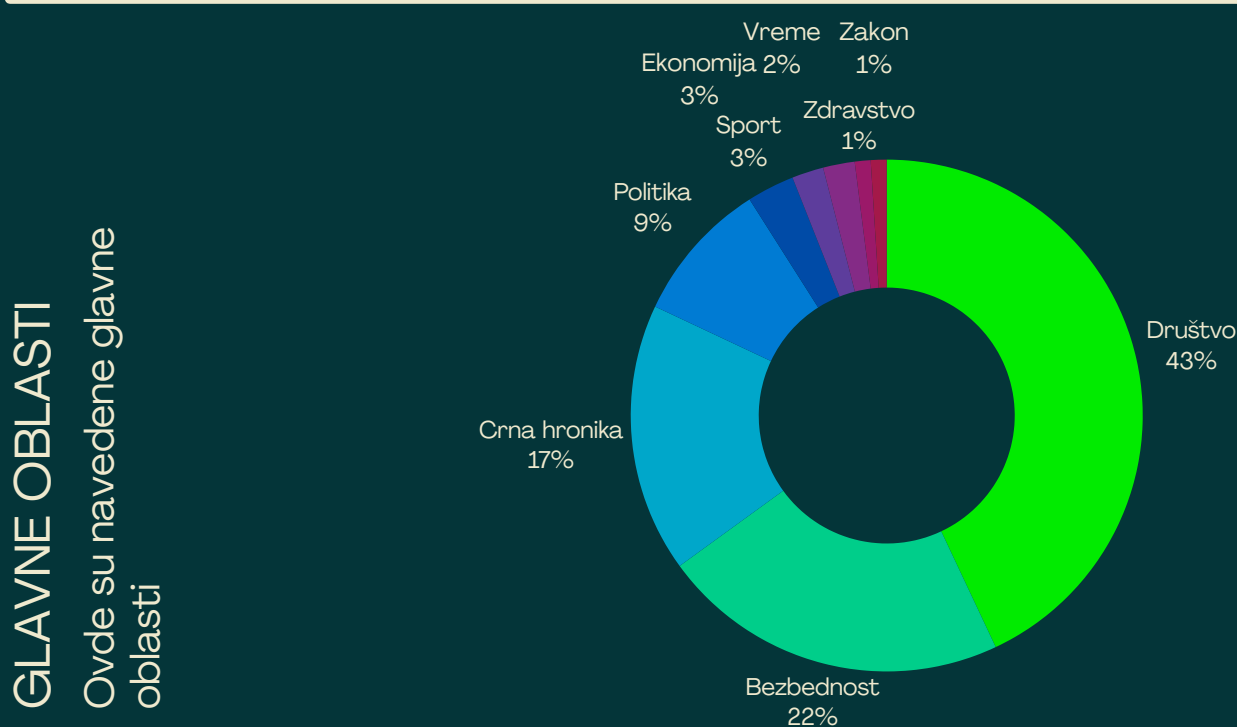
04. Zapošljavanje u Švajcarskoj

Sadržaje lošeg informisanja u vezi sa temom zapošljavanja u Švajcarskoj objavile su stranice i nalozi na društvenim medijima na albanskom jeziku. Ovo loše informisanje iz oblasti društva ocenjeno je kao dezinformacija, lažna vesti clickbait. Stara vest o švajcarskom tržištu rada objavljena da bi se predstavila kao aktuelna ocenjena je kao dezinformacija. Lažna tvrdnja da Švajcarska traži milion radnika ocenjena je kao lažna vest. Dok je clickbait ocenjen kao stara vest o nedostatku radne snage u Švajcarskoj, a koja je ponovo objavljena.

3

Vrste oblasti

Rezultati praćenja informacionog poremećaja za mesec januar 2024. godine pokazuju da su različiti izdavači (pravi mediji, sumnjivi portali i društveni mediji) uglavnom objavljivali loše informisanje iz oblasti društva. Kao rezultat bavljenja sadržajem lošeg informisanja ovog meseca mnoge različite teme vezane za društveni aspekt su korišćene za loše informisanje. Posle društvenih, za dezinformisanje se najviše koriste sadržaji lošeg informisanja iz oblasti bezbednosti.

Ove dve oblasti su takođe dominirale tokom proteklog meseca (decembar 2023. godine), a oblast društva je ostala u istom procentu (42% u decembru 2023. godine, 43% u januaru 2024. godine), oblast bezbednosti je pretrpela procentualni pad kao rezultat smanjenja razvoja iz ove oblasti (31% u decembru 2023. godine, 22% u januaru 2024. godine). Jedan značajan deo sadržaja lošeg informisanja bio je iz oblasti društva, uključujući dve glavne teme ovog meseca: masovni odlazak stanovništva i incidenti u srpskim naseljima. Društvenu oblast prati oblast bezbednosti kao rezultat objavljivanja dezinformacija, vojnih manevara na granici Kosova i Srbije, naoružavanju KBS-a i drugih sadržaja vezanih za njihove plate ili objavljenih slika za koje se tvrdilo da predstavljaju pripadnike KBS-a. Ove dve oblasti čine 65% sadržaja lošeg informisanja koji su obrađene tokom januara 2024. godine.

Ove dve oblasti prati crna hronika kao rezultat clickbait članaka koje je objavila ova oblast, koja se rangira u najvećem procentu kao kategorija evaluacije tokom ovog meseca. Crnu hroniku prati politika sa 9%.

Većina sadržaja iz oblasti društva objavljuje se na društvenim medijima (25%) i pravim medijima (14%). Oni su ocenjeni kao dezinformacije sa 11%, kao clickbait sa 9%, teorije zavere sa 8%, neprovereni sadržaj sa 5% i ostalo. Dok je 34% sadržaja iz ove oblasti na albanskom jeziku, 9% je na srpskom jeziku, koji se odnose na dešavanja na Kosovu.

Gotovo svi sadržaji iz oblasti bezbednosti objavljuju se na albanskom jeziku, dominirajući na društvenim medijima (14%) i pravim medijima (6%). Sadržaji lošeg informisanja iz oblasti bezbednosti su uglavnom ocenjeni kao dezinformacije (6%), lažne vesti (6%) i neprovereni sadržaji (3%). Teme koje su korišćene za loše informisanje sa ovih prostora su: naoružavanje KBS-a, vojne vežbe i manevri na kosovsko-srpskoj granici, upozorenja na rat na Kosovu i u Bosni, itd.

Značajan deo sadržaja iz crne hronike objavljen je u pravim medijima i društvenim medijima. Većina njih je ocenjena kao „clickbait“ u vezi sa tragičnim slučajevima kao što su smrt i ubistvo pod različitim okolnostima.

Loše informisanje iz oblasti politike objavljene su u pravim medijima (5%) i društvenim medijima (5%), gde je značajan deo ocenjen kao manipulacija činjenicama/dezinformacijama (3%) i dezinformacijama (3%). Zabrana dinara i srpske robe, kosovsko-albanska unija, sukob između Izraela i Hamasa, bile su neke od tema koje su korišćene za loše informisanje iz oblasti politike.

91% sadržaja lošeg informisanja tiče se društva, bezbednosti, crne hronike i politike.

Vrste izdavača

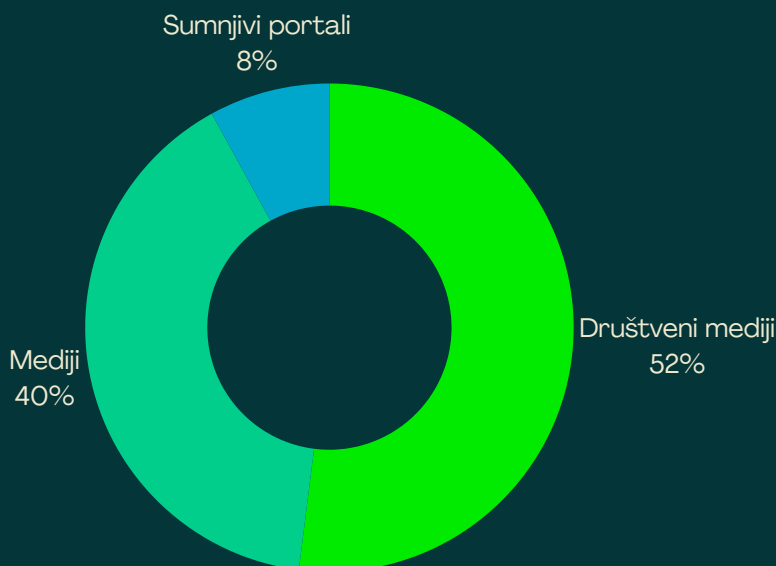
4

Na osnovu nalaza sadržaja lošeg informisanja tokom januara 2024. godine, koji su obrađeni na osnovu metodologije, proizilazi da je najveći broj dezinformacija objavljen na društvenim medijima (52%). U poređenju sa decembrom 2023. godine, društveni mediji su smanjeni za 12% (sa 64% u decembru 2023. godine na 52% u januaru 2024. godine). Ovo je rezultat toga što stranice i nalozi društvenih medija objavljuju značajnu količinu dezinformacija, sav neproveren sadržaj i lažne vesti.

Dok je sadržaj lošeg informisanja koji se obrađuju u pravim medijima porastao za 15% (sa 25% u decembru 2023. godine na 40% u januaru 2024. godine), kao rezultat objavljivanja u pravim medijima skoro svih clickbait članaka, značajnog dela dezinformacija i teorije zavere.

Na sumnjivim portalima, slično kao i u decembru mesecu, objavljen je i obrađen skoro isti broj sadržaja lošeg informisanja (sa 11% u decembru 2023. godine na 8% u januaru 2023. godine). Neke od dezinformacija koje su ocenjene kao „clickbait“ i dezinformacije objavili su sumnjivi portali.

RAZLIKA U PROCENTU IZMEĐU
IZDAVAČA SA SADRŽAJOM
LOŠEG INFORMISANJA

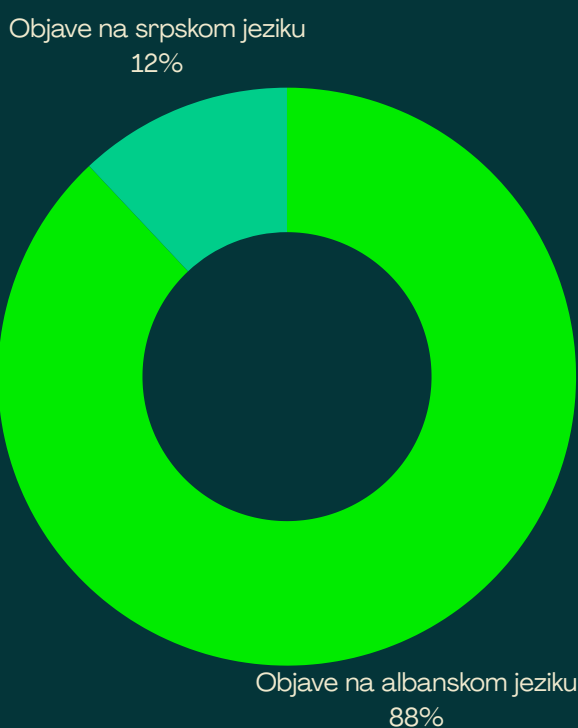
92% članaka sa sadržajem lošeg informisanja objavili su izdavači na društvenim medijima (52%) i pravi mediji (40%).

5

Klasifikacija medijskih objava na albanskom i srpskom jeziku

Ovo merenje pokazuje na kom jeziku su objavljeni praćeni članci lošeg informisanja u jednomesečnom periodu, kategorišući medije na albanskom, srpskom i drugim jezicima u odnosu na njihovo izveštavanje o dešavanjima na Kosovu.

PROCENAT MEDIJSKIH OBJAVA
NA ALBANSKOM I SRPSKOM
JEZIKU

Uzorak praćenja sa platforme „hibrid.info“ fokusira se na sadržaje lošeg informisanja na albanskom jeziku objavljene u medijima, sumnjivim portalima i stranicama i nalogima na društvenim medijima, zatim objave na ovom jeziku dominiraju u obrađivanju sa 88%. Dok se na srpskom jeziku nagledaju samo izveštaji lošeg informisanja u pravim medijima koji se odnose na dešavanja na Kosovu i oko njega i obrađuju se upravo ti sadržaji. Kao rezultat objavljivanja dezinformacija o masovnom odlasku stanovništva sa Kosova zbog liberalizacije viza i teorija zavere u vezi sa incidentima u srpskim naseljima, loše informisanje na ovom jeziku čine 12% nalaza obrađivanja sprovedenih tokom januara 2024. godine.

Analiza članka ove kategorije

5.1

U ovom delu izveštaja analiziraju se objave lošeg informisanja objavljene u medijima na albanskom, srpskom i drugim jezicima. Sledi opis njihovog odnosa između kategorizacija, oblasti i tema o kojima se govori.

01. Objave na albanskom jeziku

Nešto više od polovine obrađenih dezinformacija na albanskom jeziku objavljeno je na društvenim medijima (51%), dok je ostatak u pravim medijima (29%) i sumnjivim portalima (8%). Dok su u decembru 2023. godine preovladale lažne vesti, u januaru 2024. godine dezinformacije i clickbait članci su se nalazili na vrhu, jer je velika većina sadržaja iz oblasti društva i crne hronike ocenjeno u ove dve kategorije.

02. Objave na srpskom jeziku

Sve sadržaje lošeg informisanja na srpskom jeziku objavili su pravi mediji koji su pokrivali društvene, bezbednosne i političke teme. Medijske objave na srpskom jeziku ocenjene su kao teorije zavere (6%), dezinformacije (3%), neprovereni sadržaji (2%) i manipulacija

činjenicama/dezinformacija (2%). Dok su se teorije zavere odnosile na incidente u naseljima sa srpskom većinom, dezinformacije su se odnosile na tvrdnju o masovnom odlasku stanovništva sa Kosova nakon liberalizacije viza. Neproveren sadržaj o pucnjavi na granici Kosova i Srbije i manipulaciji

činjenicama/dezinformacijama o masakru u Račku.

Vrste društvenih medija

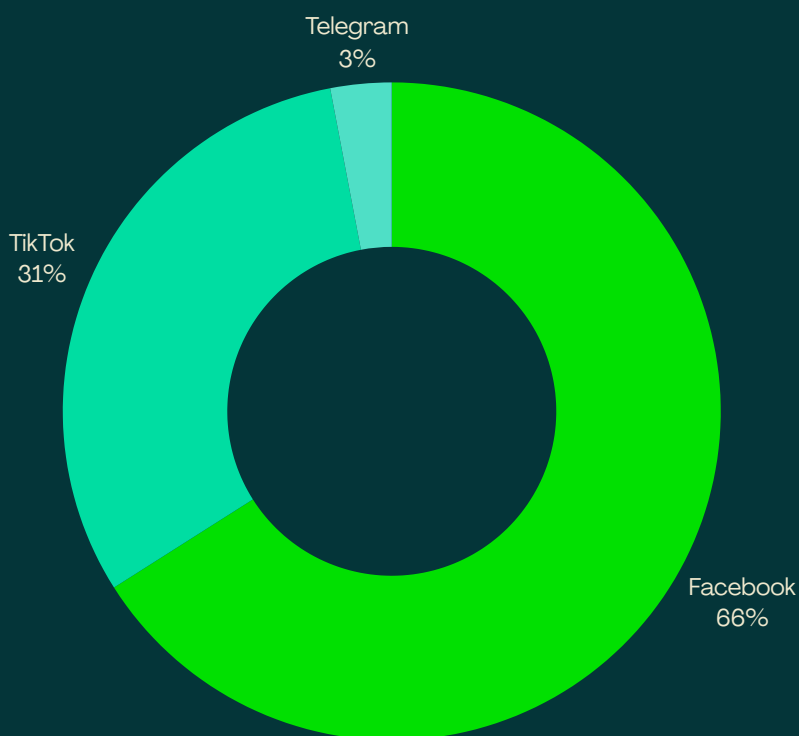
U ovom delu analiziraju se samo članci lošeg informisanja objavljeni i preneti od strane izdavača na društvenim mrežama i u ovom slučaju nisu uključene objave u drugim medijima (pravi mediji i sumnjivi portali).

Iz sadržaja pronađenih i obrađenih u januaru 2024. godine čini se da je 65% njih objavljeno na Facebook-u, a zatim slede oni objavljeni na TikTok-u sa 31% i Telegramu 3%.

Kao i prethodnog meseca (decembra 2023.), tokom ovog meseca (januar 2024.) preovladavaju dezinformacije objavljene na Facebook-u, što je povećanje od 11% (sa 55% u decembru 2023. godine na 66% u januaru 2024. godine). Čak su i dezinformacije na TikTok-u smanjene tokom januara 2024. godine za 14% u odnosu na decembar 2023. godine (sa 45% u decembru 2023. godine na 31% u januaru 2024. godine).

Ove dve platforme prate društveni medij Telegram (3%), na kojem su objavljeni neprovereni sadržaji iz oblasti bezbednosti.

PROCENAT OBJAVA NA
DRUŠTVENIM MEDIJIMA

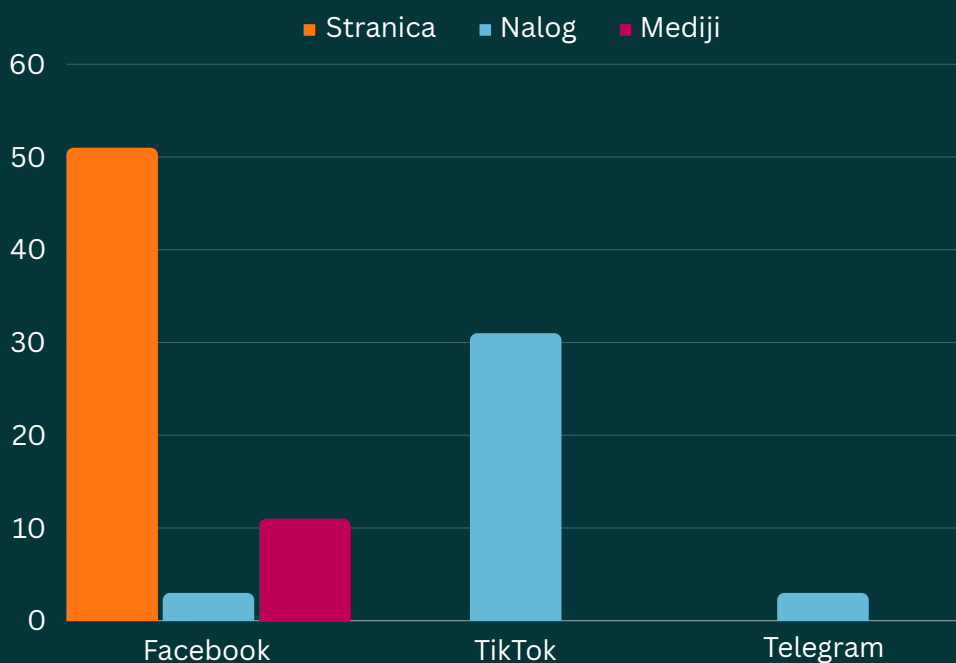
6.1

Vrste objava na društvenim medijima

Ovo merenje analizira, putem praćenja podataka, interakciju društvenih medija u vezi sa objavljivanjem i prenošenjem članaka lošeg informisanja različitih izdavača na društvenim medijima. Ovo se radi preko ovih glavnih kategorija izdavača: naloga, stranica, profila, medija i kanala kojima upravljaju korisnici društvenih medija.

Sadržaj pronađen i obrađen na društvenim medijima za mesec januar 2024. godine uglavnom je objavljen na različitim Facebook stranicama (51%), a zatim na TikTok nalozima (31%). Pored toga, 11% sadržaja objavili su Facebook medijski sajtovi, a 3% Facebook i Telegram nalozi.

PROCENAT VRSTE OBJAVA NA DRUŠTVENIM MEDIJIMA

6.2

Analiza vrsta objava na društvenim medijima

U nastavku se analiziraju ove kategorije društvenih medija u odnosu na objavljivanje i prenošenje sadržaja lošeg informisanja.

01. Facebook

Neprovereni sadržaj (14%), clickbait (14%) i dezinformacije (14%) su kategorije kojima se najviše ocenjuju dezinformacije koje se objavljuju na Facebook stranicama i nalogima. Najviše ovih sadržaja lošeg informisanja je iz oblasti društva (37%), zatim iz crne hronike (9%) i bezbednosti (6%). U mnoštvu tema koje se koriste za loše informisanje na Facebook-u preovlađuju sukob između Izraela i Hamasa (9%), zapošljavanje u Švajcarskoj (6%) i razni tragični slučajevi (6%).

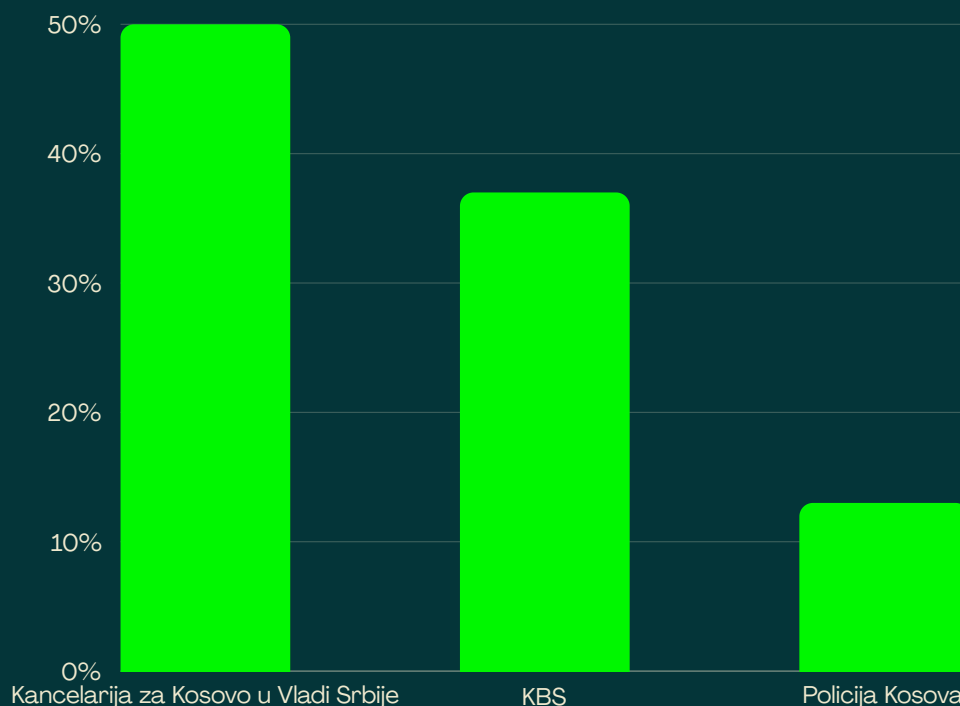
02. TikTok

0.1. Većina sadržaja lošeg informisanja objavljenih na TikTok-u je kategorisana kao lažna vest (14%) i dezinformacija (11%). Značajan deo sadržaja lošeg informisanja je iz oblasti bezbednosti (17%), a zatim iz oblasti društva (9%). Što se tema tiče, lažne vesti o vojnim vežbama na kosovsko-srpskoj granici, o sastanku Kurtija i Erdogana io zapošljavanju u Švajcarskoj. Dezinformacije o zatvaranju tržnog centra Priština, o vojnim manevrima na granici Kosova i Srbije i tvrdnjama o kosovsko-albanskoj uniji.

Ličnosti i institucije o kojima se najviše govorilo

Ovo merenje analizira podatke o kojim institucijama i ličnostima (javnim i političkim ličnostima) se najviše govorilo kroz praćenje tekstova sadržaja lošeg informisanja.

RANGIRANJE INSTITUCIJA O KOJIMA SE NAJVIŠE GOVORILO PREMA PROCENTU

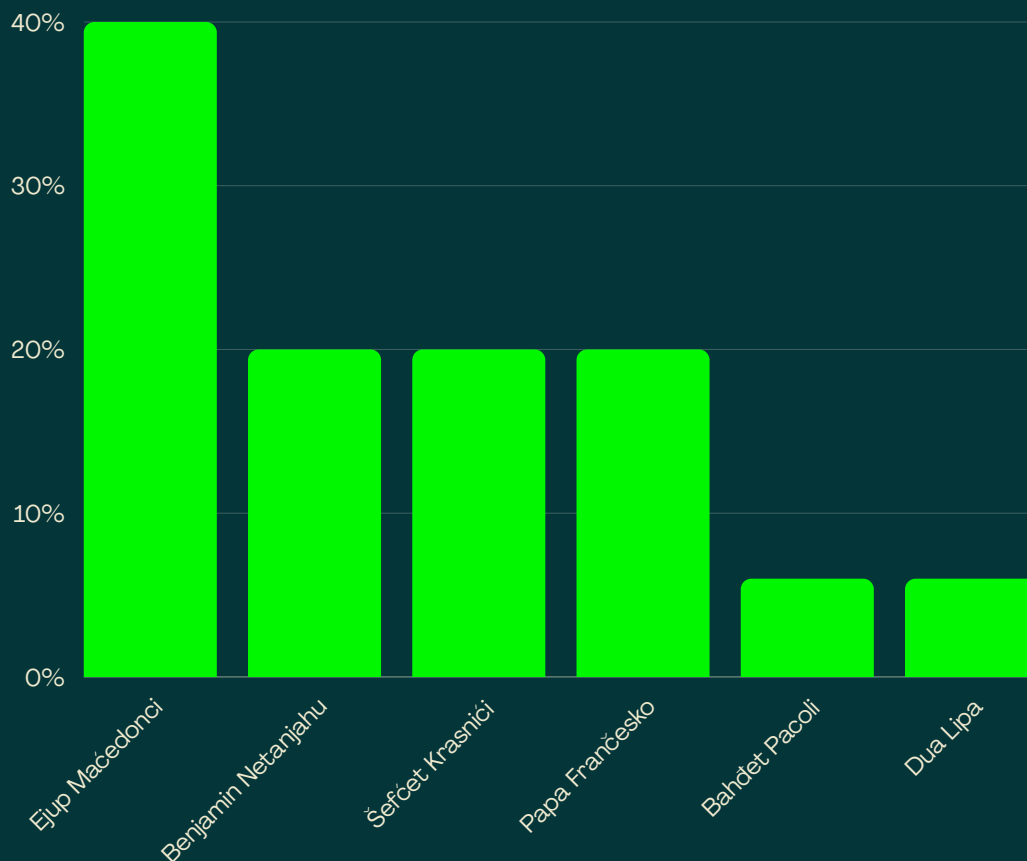

Na osnovu nadgledanja za mesec januar 2024. godine u sadržajima lošeg informisanja objavljenim o dešavanjima na Kosovu, Kancelarija za Kosovo u Vladi Srbije je institucija o kojoj se najviše govorilo. O ovoj instituciji su mediji na srpskom jeziku govorili u četiri sadržaja lošeg informisanja, uključujući tumačenje incidenata u srpskim naseljima kao tendenciju njihovog proterivanja sa Kosova koju koordinira zvanična Priština.

Kosovske bezbednosne snage (KBS), kao bezbednosna institucija, druga su institucija o kojoj se govorilo u sadržaju lošeg informisanja. O ovoj bezbednosnoj instituciji govorilo se u tri sadržaja lošeg informisanja o naoružavanju ove institucije raznim oružjem, kao i tvrdnjama o njihovim platama.

U međuvremenu, o policiji Kosova govorilo se u lažnim vestima gde se slike vojnih vežbi azerbejdžanskih snaga predstavljaju kao momenti vežbi Specijalnih jedinica kosovske policije.

RENDITJA E PERSONAVE MË TË PËRFOLUR SIPAS PËRQINDJES

Ministar odbrane Republike Kosovo Ejup Maćedonci je ličnost o kojoj se najviše govorilo u sadržajima lošeg informisanja koji su pronađeni i obrađeni tokom januara 2024. godine. O ministru Maćedonci se govorilo u objavi na društvenim medijima uz dezinformacione tvrdnje da će KBS biti opremljena protivtenkovskim bacačima „Panzerfaust“, kao i u pogrešnom izveštavanju medija o ulaganjima u naoružavanje u okviru mandata.

Benjamin Netanjahu, Šefćet Krasnić i papa Franćesko su ostale tri ličnosti o kojima se jednom govorilo.

Objavljena naslovnica magazina „Tajm“ sa lažnim likom Benjamina Netanjaha. Na društvenim medijima objavljena je montirana fotografija Šefćeta Krasnićija u srpskoj vojnoj uniformi. Isto tako, objavljena je i slika pape Fraćeska koju je stvorila veštačka inteligencija, a na kojoj se on vidi u intimnim trenucima sa jednom ženom.

Provera i procena iskaza

Hibrid.info je, pored provere i analize medijskih članaka, proveravao i ocenjivao izjave visokih političkih i institucionalnih funkcionera, kao i onih ličnosti koje imaju uticaj u javnosti. Ocenjivanje ovih ličnosti, po metodologiji hibrid.info, vrši se u kategorijama autentičnosti, doslednosti i sadržaja obećanja.

**REANGIRANJE PROVERE I
PROCENE IZJAVA**

Neodržano obećanje

Infrastruktura

Uređenje autoputa Priština - Gnjilane

Aljbin Kurti

U okviru sadržaja praćenog tokom meseca hibrid.info je proverio i analizirao jednu neodržano obećanje.

Premijer Aljbin Kurti izjavio je da će autoput Priština-Gnjilane biti završen u roku i otvoren u 2023. godini. Nakon provere koju je sproveo hibrid.info potvrđeno je da nema zvaničnog saopštenja da se otvaranje ovog autoputa dogodilo u 2023. godini.

Metodologija

Za izradu ovog izveštaja o monitoringu korišćene su kvantitativne i kvalitativne metode.

Što se tiče kvantitativnih metoda, prvo je bazu podataka kreirao ADS/hibrid.info kako bi se razmotrili i detaljno analizirali trendovi lošeg informisanja. Preko ove baze podataka, koju redovno održavaju i ažuriraju zaposleni ADS/hibrid.info, redovno se prate članci sa sadržajem lošeg informisanja. Odabir sadržaja lošeg informisanja za tretman zasniva se na važnosti, relevantnosti, viralnosti i kontekstu. Ovi kriterijumi se utvrđuju nakon praćenja od strane tima sa iskustvom u oblasti informisanja.

To znači da su svi članci objavljeni na platformi hibrid.info smešteni u bazu podataka i ona služi kao jedan od glavnih izvora za pripremu izveštaja o monitoringu. Pored toga, metodologija korišćena za analizu podataka predstavljenih u izveštaju o monitoringu omogućava filtriranje podataka na dnevnom, nedeljnom i mesečnom nivou iu pretežno kvantitativnom obliku kako bi se jasnije razumeo fenomen dezinformisanja analiziranih članaka za ovaj jednomesečni period praćenja prema različitim kategorijama procene.

Pored toga, još jedan važan izvor za ovaj izveštaj je metodologija ADS/hibrid.info (objavljena na sajtu hibrid.info) za borbu protiv informacionog poremećaja. Metodologiju, koja se prvenstveno zasniva na kvalitativnim metodama, razvilo je stručno osoblje ADS/hibrid.info i u skladu je sa najvišim međunarodnim standardima za proveru činjenica, odnosno prema smernicama Međunarodne mreže za proveru činjenica. (IFCN). ADS/hibrid.info je punopravni član ovog međunarodnog mehanizma - IFCN.

Ovaj izveštaj o monitoringu obuhvata period od 1. do 31. januara 2023. godine u kojem su se obradilo 65 sadržaja lošeg informisanja.

Ovaj kratki izveštaj o monitoringu predstavlja pregled jednomesečnog stanja informisanja (dezinformisanja) tokom januara 2023. godine iz podataka platforme za proveru činjenica – hibrid.info.

Na osnovu sadržaja lošeg informisanja pronađenih i obrađenih tokom januara 2024. godine dominirali su članci ocenjeni kao dezinformacije (26%), a zatim sledi clickbait (22%) i lažne vesti (12%). Razlog zašto su dezinformacije dominirale tokom ovog meseca je taj što je mnogo sadržaja lošeg informisanja u vezi sa mnoštvom društvenih tema ocenjeno kao dezinformacija. Dok su „clickbait“ članci iz oblasti crne hronike vezanih za tragične slučajeve (smrti, ubistva) i iz oblasti društva, gde dominira tema masovnog odlaska stanovništva, objavljeni uglavnom u medijima na albanskom i srpskom jeziku. Lažne vesti su uglavnom iz oblasti bezbednosti vezane za vojnu obuku na granici Kosova i Srbije, a one iz oblasti društva o zapošljavanju u Švajcarskoj i drugim društvenim temama.

Razni tragični slučajevi, uključujući smrt, ubistva i nesreće su teme koje su preovladavale tokom januara 2024. godine. Članci u okviru tragičnih slučajeva lošeg informisanja bavili su se smrću, ubistvima, nesrećama i katastrofama u različitim okolnostima ili čak različitim društvenim temama, za koje u naslovima nije objavljeno mesto događaja ili su naslovi obmanjujući u cilju podsticanja klikova čitalaca, a koji se uglavnom ocenjuju kao „clickbait“ i objavljuju na informativnim portalima. U toku januara 2024. godine u medijima je na srpskom jeziku objavljeno nekoliko teorija zavere koje su se odnosile na Kancelariju za Kosovo u Vladi Srbije u vezi sa incidentima u srpskim naseljima, a koji se bez činjenica tumače kao da su izvršeni u koordinaciji sa zvaničnom Prištinom sa ciljem proterivanja Srba sa Kosova. Masovni odlazak stanovništva je treća tema koju su mediji najviše koristili za loše informisanje na srpskom i albanskom jeziku. Mediji na srpskom jeziku dezinformisani su tvrdnjama da je odlazak stanovništva sa Kosova već počeo, dok su u pravim medijima i društvenim medijima na albanskom jeziku objavljeni „clickbait“ članci o putovanjima sa međunarodnog aerodroma Priština.

Skoro polovina sadržaja lošeg informisanja pronađenih i obrađenih tokom januara 2024. godine je iz oblasti društva (43%). Dve glavne teme koje su preovladale, incidenti u srpskim naseljima i masovni odlazak stanovništva, dodajući pritom i temu o zapošljavanju u Švajcarskoj, su iz oblasti društva. Većina dezinformacija objavljenih u ovoj oblasti

ocenjena je kao dezinformacije (11%), „clickbait“ (9%) i teorije zavere (8%) i objavljene su na društvenim medijima (25%), pravim medijima (14%) i sumnjivim portalima (5%). Društvenu oblast prati oblast bezbednosti (22%) u pogledu objavljenih sadržaja lošeg informisanja, koji su uglavnom ocenjeni kao dezinformacije (6%) i lažne vesti (6%). Ovi sadržaji lošeg informisanja su uglavnom objavljivani na društvenim medijima u vezi sa vojnim manevrima na granici Kosova i Srbije, naoružavanjem KBS-a, za rat na Kosovu, itd. Dok su sadržaji lošeg informisanja iz crne hronike uglavnom objavljivani u pravim medijima, a većina ih je ocenjena kao „clickbait“. Glavne teme su razni tragični slučajevi za koje u naslovu nije razjašnjeno mesto događaja, ostavljajući prostor za loše informisanje.

Ministar odbrane Ejup Maćedonci je ličnost o kojoj se najviše govorilo u nekim od sadržaja lošeg informisanja. Maćedonci je obuhvaćen u sadržajima u vezi sa ulaganjima u sisteme naoružavanja, kao i u izjavi da će KBS-e biti opremljene protivtenkovskim bacačima „Panzerfaust“, navodeći bez činjenica da je on to izjavio. Što se tiče institucija, Kancelarija za Kosovo u Vladi Srbije obuhvaćena je u medijske izveštaje na srpskom jeziku koji se odnose na incidente u srpskim naseljima na Kosovu, za koje se bez činjenica tvrdilo da su izvršeni u koordinaciji sa zvaničnom Prištinom sa ciljem proterivanja Srba sa Kosova. KBS je još jedna institucija o kojoj se govorilo tvrdeći da su naoružani različitom vojnom opremom i o platama pripadnika KBS-a.

Povodom provere izjava i obećanja, premijer Aljbin Kurti je izjavio da će autoput Priština-Gnjilane biti završen u roku i otvoren u 2023. godini. Nakon povere sprovedene od strane hybrid.info potvrđeno je da nema zvaničnog saopštenja da se otvaranje ovog autoputa dogodilo u 2023. godini.

HIBRIDO.INFO